

Sygn. akt I UK 125/06

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

SSN Herbert Szurgacz

w sprawie z odwołania A. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o emeryturę górniczą,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 października 2006 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 26 października 2005 r., sygn. akt (...),

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w K. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 18 marca 2005 roku zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 marca 2003 roku w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy A. K. prawo do emerytury górniczej od dnia 23 grudnia 2002 roku. Sąd Okręgowy wskazał, iż A. K., ur. 16 grudnia 1952 r., z zawodu inżynier elektryk, od dnia 6 września 1976

r. do dnia 14 września 1993 r. legitymuje się ponad 20 letnim stażem pracy górniczej. W okresie od 15 września 1993 r. do kwietnia 2002 r. wnioskodawca był zatrudniony w B. Energetyce S.A. na stanowisku inżyniera do spraw urządzeń a następnie inspektora BHP. W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał, że okres pracy w B. Energetyce SA był okresem równorzędnym z pracą górniczą, co z kolei umożliwiło wnioskodawcy otrzymanie emerytury górniczej zgodnie z art. 36 ust 3 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r., nr 39, poz. 353 ze zm.) W świetle tego przepisu za pracę równorzędną z pracą górniczą uważa się zatrudnienie przy innych pracach, nie dłuższe niż 5 lat, do których pracownicy przeszli w drodze wyboru lub zalecenia jednostki nadrzędnej, albo w związku z likwidacją kopalni. W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy uznał, że w świetle faktów, które zaistniały należy przyjąć, że zwolnienia grupowe w Przedsiębiorstwie Robót Górniczych w M. służyły właśnie likwidacji nierentownego zakładu, co wiązało się z ogólną koncepcją restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego i dlatego należało w pełni dać wiarę wnioskodawcy, że pracownikom objętym zwolnieniami grupowymi powiedziano, że dzieje się to w związku z likwidacją zakładu. Ten związek przyczynowy zostałby zerwany, gdyby się okazało, że PRG w M. zostało poprzez zwolnienia grupowe pozytywnie zrestrukturyzowane, co nie nastąpiło. W konkluzji tak dokonanych rozważań Sąd Okręgowy uznał, że należy wnioskodawcy zaliczyć okres pracy w B. Energetyce SA do brakującego okresu 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, o której mowa art. 34 ust 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, co w konsekwencji daje mu prawo do emerytury górniczej od daty wniosku o emeryturę, w której to dacie spełnił on wszystkie przesłanki do nabycia tego prawa.

Apelację od wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisu art. 36 ust. 3 punkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Wyrokiem z dnia 26 Października 2005 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie

wnioskodawcy, uznając za trafne zarzuty organu rentowego, że zaskarżonym wyrokiem doszło do naruszenia prawa materialnego - art. 36 ust. 3 punkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z akt sprawy jednoznacznie bowiem wynikało, że umowa o pracę łącząca wnioskodawcę z Przedsiębiorstwem Robot Górniczych w M. została rozwiązana na mocy porozumienia stron w oparciu o art. 11 w związku z art. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (jednolity tekst: Dz. U z 2002 r., Nr 112 poz. 980). Przyczyną zwolnień grupowych było zmniejszenie zatrudnienia z przyczyn ekonomicznych. Dopiero w dniu 6 grudnia 1995 r. została ogłoszona upadłość Przedsiębiorstwa Robót Górniczych w M. czyli po upływie ponad dwóch lat od daty rozwiązania umowy o pracę. Dlatego w ocenie Sądu rację miał organ rentowy twierdząc, że zwolnienie wnioskodawcy z pracy w ramach zwolnień grupowych nie miało związku z likwidacją pracodawcy a przepisy emerytalno - rentowe nie mogą być interpretowane przy zastosowaniu wykładni rozszerzającej. Ponadto Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że do ogłoszenia upadłości Przedsiębiorstwa Robót Górniczych w M. doszło w 1994r., ponieważ upadłość została ogłoszona 6 grudnia 1995 r., a zebrany w sprawie materiał nie dawał jakichkolwiek podstaw faktycznych a w konsekwencji i prawnych do przyjęcia, że zwolnienia grupowe, którymi został objęty wnioskodawca były przeprowadzane w związku z likwidacją pracodawcy - Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Ponadto Sąd Apelacyjny wskazał „na marginesie”, że upadłość nie jest tożsama z likwidacją a PRG w M. zostało wykreślone z Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 29 września 2004 r. w związku z zakończonym w dniu 30 czerwca 2004 r. postępowaniem upadłościowym.

Powyższe rozstrzygnięcie wnioskodawca zaskarżył skargą kasacyjną powołując się na naruszenie przepisu art. 36 ust. 3 pkt 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez interpretację pojęcia "w związku z likwidacją" użytego w powołanej ustawie jako tożsamego z pojęciem "likwidacji" funkcjonującym w prawie handlowym, podczas

gdy zdaniem wnioskodawcy literalna wykładnia tego przepisu daje podstawę do stwierdzenia, iż pod pojęciem "likwidacji" należy rozumieć faktyczne zaprzestanie działalności przedsiębiorstwa i pojęciu temu trzeba przypisywać znaczenie potoczne. Powołując się na wskazane przesłanki, uzasadniające przyjęcie kasacji do rozpoznania, ze względu na istotne zagadnienie prawne oraz istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i rozbieżności w orzecznictwie, w świetle powyższego wnioskodawca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i na mocy przepisu art. 398¹⁶ k.p.c. rozpoznanie sprawy co do istoty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego okazała się nieuzasadniona. Ze świadectwa pracy wystawionego wnioskodawcy przez Przedsiębiorstwo Robót Górniczych w M. wynika, że został on zwolniony w ramach zwolnień grupowych (na mocy porozumienia stron) na podstawie art. 11 w związku z art. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.), lecz przyczyną zwolnienia nie była likwidacja tego przedsiębiorstwa tylko względy ekonomiczne. Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw jej przepisy stosuje się do zakładów pracy, w których następuje zmniejszenie zatrudnienia z przyczyn ekonomicznych lub w związku ze zmianami organizacyjnymi, produkcyjnymi albo technologicznymi, w tym także, gdy zmiany te następują w celu poprawy warunków pracy lub warunków środowiska naturalnego, jeżeli powodują one konieczność jednorazowego lub w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące rozwiązania stosunków pracy z grupą pracowników obejmującą co najmniej 10% załogi w zakładach zatrudniających do 1.000 pracowników lub co najmniej 100 pracowników w zakładach zatrudniających powyżej 1.000 pracowników. Przepisy te stosuje się również do zakładów pracy w przypadku ogłoszenia ich upadłości lub likwidacji (art. 1 ust. 2). Z kolei według

utrwalonego orzecznictwa sądowego porozumieniem stron, do którego ma zastosowanie art. 11 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.), jest tylko takie porozumienie, które rozwiązuje stosunek pracy z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 i 2, to jest gdy przyczyny te istnieją w chwili zawierania porozumienia i stanowią jego uzasadnienie. (Por. wyrok SN z dnia 9 maja 2000r., I PKN 617/99, OSNP 2001/19/587). Ubezpieczony poznał, w chwili zawierania porozumienia, przyczyny rozwiązania stosunku pracy (przyczyny ekonomiczne) i nie kwestionował ich. Z powyższego wynika, że ubezpieczony uznał przyczyny wypowiedzenia za rzeczywiste i zgodził się z uzasadnieniem zakładu pracy o potrzebie zmniejszenia zatrudnienia.

Intencją ustawodawcy, na podstawie art. 36 ust. 3 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach, było stworzenie możliwości górnikom dopracowania okresu nie dłuższego niż 5 lat, w innych dowolnych podmiotach, nawet zupełnie niezwiązanych z górnictwem, i w konsekwencji uwzględnienia tego dodatkowego okresu zatrudnienia przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej jako okresu równorzędnego z pracą górniczą. Jednak ustawodawca wprowadził ograniczenia polegające na tym, że z uprawnienia tego można skorzystać tylko w przypadku likwidacji zakładu pracy (kopalni). Z powyższego wyprowadzić należy wniosek, iż koniecznym warunkiem do uznania takiego zatrudnienia za okres równorzędny z pracą górniczą, jest istnienie związku przyczynowego tego zatrudnienia z likwidacją kopalni. O przerwaniu związku przyczynowego z likwidacją kopalni na pewno można mówić wówczas, gdy z okoliczności faktycznych sprawy bezsprzecznie wynika, że w chwili rozwiązania umowy o pracę przyczyna rozwiązania tego stosunku prawnego nie była związana z zakończeniem bytu prawnego zakładu. Zwolnienia grupowe nie są jednoznaczne z likwidacją firmy. Jest faktem, że PRG w 1995 r. zostało postawione w stan upadłości, a następnie zlikwidowane. Jednakże w niniejszej sprawie istotny jest stan przedsiębiorstwa z daty zwolnienia ubezpieczonego, a w tym dniu (14 września 1993 r.) przedsiębiorstwo to nie było w likwidacji. Nie zostały zatem spełnione przesłanki stwarzające możliwość zaliczenia do stażu emerytalnego okresu zatrudnienia w Energetyce B. W konsekwencji

ubezpieczony nie wykazał wymaganego 25 letniego stażu emerytalnego, koniecznego do nabycia emerytury górniczej. Z kolei argument w postaci późniejszego popadnięcia w stan likwidacji Przedsiębiorstwa Robót Górniczych w M., które miałyby usprawiedliwiać uznanie zatrudnienia w Energetyce B. jako okresu równoważnego z pracą górniczą, mimo że nie została spełniona przesłanka likwidacji zakładu jako przyczyna rozwiązania stosunku pracy, nie może być zaakceptowany, skoro przepis art. 36 ust. 3 pkt 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dopuszcza jedynie wyjątkowo i w ograniczonym zakresie („zatrudnienie przy innych pracach nie dłuższe niż 5 lat...”) możliwość uzupełnienia stażu ubezpieczeniowego wymaganego do uzyskania prawa do emerytury górniczej, a tym samym powinien być interpretowany i stosowany w sposób restryktywny.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

/tp/
